

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
The Relationship Between 21st Century Leadership of School
Administrators and the Effectiveness of Primary Schools
in Chonburi Province

พลธาวิน Wacharadhorntumrong¹

ศศินันท์ Sirithadakunlapat²

สุรศักดิ์ แจ่มเจริญ³

พรรณธิพา แจ่มเจริญ⁴

สมสุข คำชู⁵

พัชรินทร์ โตตระกูล⁶

Pholthawin Wacharadhorntumrong¹

Sasinan Sirithadakunlapat²

Surasak Jamcharoen³

Panthipa Jamcharoen⁴

Somsuk Comchoo⁵

Patcharin Totrakul⁶

Received: January 20,2025 Revised: May 28,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง รวม 332 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 161 และครูวิชาการ 161 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 ปีการศึกษา 2567 ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

¹ โรงเรียนอนุบาลบางละมุง,

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ มหาวิทยาลัยชินวัตร

^{4,5,6} ข้าราชการบำนาญ

¹ Anubanbanglamung School

² Faculty of Education, Burapha University

³ Shinawatra University

^{4,5,6} Retired Government Official.

¹ Corresponding author Email: pholthawin2021@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้นำเชิงนวัตกรรม 4) ผู้นำเชิงดิจิทัล 5) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) 6) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 7) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 8) ผู้นำเชิงวิชาการ 9) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และ 10) ผู้นำแบบเน้นการบริการ ตามลำดับ
2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา 4) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และ 5) ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ตามลำดับ
3. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.762$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to study 1) the level of 21st century leadership of school administrators 2) the level of effectiveness of schools and 3) relationship between 21st century leadership of school administrators and the effectiveness of primary schools in Chonburi Province. The sample consisted of 332 people, consisting of 161 school administrators and 161 academic teachers under the Office of the Chonburi Primary Educational Service Area 1-3, who worked in the academic year 2024, and were selected by stratified random sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a reliability of 0.94. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The results of the research found that

1. The level of 21st century leadership of school administrators in primary schools in Chonburi Province was overall at a high level, ranked from highest to lowest average scores there were; 1) strategic leadership 2) transformation Leadership 3) innovative leadership 4) digital leadership 5) disruptive leadership 6) visionary leadership 7) creative leadership 8) academic Leadership 9) moral and ethical Leadership and 10) service-oriented Leadership respectively.
2. The level of effectiveness of primary schools in Chonburi Province was overall at a high level, ranked from highest to lowest average scores there were 1) academic achievement 2) educational quality assurance 3) educational development ability 4) teacher job satisfaction and 5) educational resource management respectively.

3. The relationship between the 21st Century Leadership of School Administrators and the Effectiveness of Primary Schools in Chonburi Province was positively related at a high level ($r_{xy}=.762$) with statistical significance at the .05 level.

Keywords: 21st Century Leadership, School Administrator, Primary school Effectiveness

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2567) ได้ประกาศนโยบายประจำปีงบประมาณ 2568-2569 เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยมุ่งมั่นสานต่อนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนเป็นที่ประจักษ์ ภายใต้หลักการ “การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และ การศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต” ใช้แนวทางการทำงาน “จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน” มุ่งสร้าง “การศึกษาเท่าเทียม” ผ่านเครือข่ายการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และต่อยอดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับให้ทันสมัย ได้มาตรฐานสากล ภายใต้แนวคิด “ปฏิวัติการศึกษา แก้ปัญหาประเทศ” เพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนในทุกช่วงวัยให้ “ฉลาดรู้ ฉลาดคิด ฉลาดทำ” มีศักยภาพและความพร้อมสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อเป็นแนวทางให้ส่วนราชการในสังกัดและองค์กรในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ นำไปใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายให้ประสบผลสำเร็จอย่างกว้างขวางนี้จะเห็นได้ว่าการศึกษาคือกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนในยุคโลกาภิวัตน์และสามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และในสภาพสังคมที่มีความพลิกผันอย่างรวดเร็ว (Disruption) ได้เป็นอย่างดีและเหมาะสม การจัดการการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย และเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีภาวะผู้นำที่ศักยภาพสูงเพื่อการปรับตัวและขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนและประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา (วิระศักดิ์ บุญยดิษฐ์ และคณะ. 2564) กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถและภาวะผู้นำ (Leadership) ที่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (21st Century) ได้

ความสำคัญของโลกในศตวรรษที่ 21 และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและพลิกผัน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวข้องกับทักษะความสามารถ กระบวนการ วิธีการ คุณลักษณะส่วนบุคคล และกรอบความคิดที่จะเอื้ออำนวยให้บุคคลหรือองค์กรนำพาสมาชิกอื่นในองค์กรให้สามารถอยู่รอดได้ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าเป็นความสามารถหรือกระบวนการที่เป็นปฏิสัมพันธ์ของผู้บริหารต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างวิสัยทัศน์ วัฒนธรรม และการสื่อสาร ตลอดจนความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความสามารถในการใช้

เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะการสื่อสารโน้มน้าวใจบุคลากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร (เลอศักดิ์ ตามา และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์, 2564) จากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่ Georgia Hobbs (2022), James Strock (2024) วรชัย วิภูอุปโภค และคณะ (2564) ประเมศร์ กลิ่นหอมและคณะ (2564) วรปรัชญ์ หลวงไย และคณะ (2564) ศิวนาถ จิตโรจน์ และคณะ (2567) ทำให้ได้กรอบแนวคิดองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นความสามารถในการกำหนดทิศทางขององค์กร มีการบริหารจัดการทรัพยากรตามแผนกลยุทธ์ สนับสนุนวัฒนธรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และกำกับติดตามและควบคุมองค์กรให้มีความสมดุล 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม สร้างแรงจูงใจและเจตคติที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน กระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานแสดงศักยภาพและความสามารถอย่างเต็มที่ ส่งเสริมการพัฒนางานและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี เลื่อมใสและศรัทธา 3) ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึงผู้นำที่มีแนวคิดและวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม นำไปปฏิบัติได้จนบรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรม เป็นผู้นำที่มอบคุณภาพและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม มีกระบวนการและทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม แสดงออกซึ่งคุณลักษณะบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม และส่งเสริมครูให้มีความสามารถด้านนวัตกรรม 4) ผู้นำเชิงดิจิทัล สะท้อนจากทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหาร มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับบุคลากร นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร และประเมินผลและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีดิจิทัล 5) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงาน เสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานให้กับบุคลากร เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และแสวงหาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย 6) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ เผยแพร่วิสัยทัศน์เพื่อสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกัน กระตุ้นให้ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ด้วยความเต็มใจจนบรรลุเป้าหมายขององค์กร มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงาน และประเมินวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนางานเชิงสร้างสรรค์อยู่เสมอ 7) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะเน้นการที่ผู้นำวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ ส่งเสริมให้มีการนวัตกรรมการเรียนการสอนและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร สร้างแรงบันดาลใจ สามารถโน้มน้าวให้บุคลากรใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นโดยเน้นที่ผลลัพธ์การปฏิบัติงาน 8) ผู้นำเชิงวิชาการ จะให้ความสำคัญ การจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา และพึ่งพาตนเองในการพัฒนาวิชาการ 9) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม ที่สะท้อนถึงความซื่อสัตย์สุจริต การอ่อนน้อมถ่อมตน เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีความเป็นธรรมและยุติธรรม และ 10) ผู้นำแบบเน้นการบริการ จะมุ่งเน้นการรับฟังอย่างมีสติและใช้วิจารณ์ญาณ แสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อุทิศตนเพื่อองค์กรและเพื่อนร่วมงาน และการสร้างกลุ่มชมเชยและทีมงานเพื่อพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็ง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่จำเป็นและส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ประสิทธิผลของโรงเรียนสะท้อนถึงคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ อาทิ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัย

ด้านการจัดการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล เป็นต้น จากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยนั้น ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพขององค์กรหรือโรงเรียนเป็นผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินการจัดการศึกษา ซึ่งพิจารณาจาก การบรรลุเป้าหมาย การบริหารภายใน การปรับตัว และความพึงพอใจ และผลผลิตที่สำคัญคือคุณลักษณะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน Jaap Scheerens (2000), Špela., et.al (2023) ดังนั้นประสิทธิผลของ โรงเรียนเป็นผลสำเร็จของการบริหารจัดการที่เกิดจากความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากร ทางการศึกษาในโรงเรียนในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ บรรลุ เป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้การใช้ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาประสิทธิผลของ สถานศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากประสิทธิผลของสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับความสามารถใน การผลิตที่จะทำให้เกิดผลตามที่ปรารถนาโดยจะเน้นไปที่คุณภาพการศึกษาและผู้เรียนเป็นสำคัญที่สะท้อน ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา โดยสะท้อนถึง ความสามารถในการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จัดระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานแบบมีเอ อาชีพ วางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามเป้าหมาย และพัฒนาวิชาชีพของตนเอง 2) ด้านผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ รักการอ่าน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการพัฒนาตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามหลักสูตร 3) ด้านความพึงพอใจใน การทำงานของครู มุ่งส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าและมีส่วนร่วมในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ได้รับ สวัสดิการและสิทธิประโยชน์เหมาะสม ครูได้รับการเลื่อนเงินเดือนสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงาน 4) ด้าน การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ให้มีความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ มอบหมายบุคลากรตรงตามความรู้ ความสามารถและความถนัด รวมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อและ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และ 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งให้สถานศึกษามีแผนพัฒนา การศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน มีระบบการพัฒนาการศึกษาที่ได้มาตรฐาน จัดทำแผนและกิจกรรมทางวิชาการที่ชัดเจน จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็ง ดำเนินงาน ตามระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีที่ได้มาตรฐานเพื่อการเผยแพร่ต่อ สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรีนั้นนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องทราบถึง ความสำคัญของการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งจะสะท้อนถึงคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยรวมของโรงเรียนได้ เป็นอย่างดี การศึกษาถึงความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของโรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่ง ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลทั้งด้านภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 และด้านประสิทธิผลไปใช้ในการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นต่อไป โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา และในเขต พื้นที่ของจังหวัดชลบุรีนั้น ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้ภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 เป็นฐาน เพื่อให้ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี จาก การศึกษางานวิจัยในบริบทของจังหวัดชลบุรีพบว่า ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาไว้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี เพื่อทราบข้อมูลภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้นำเชิงนวัตกรรม 4) ผู้นำเชิงดิจิทัล 5) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) 6) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 7) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 8) ผู้นำเชิงวิชาการ 9) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และ 10) ผู้นำแบบเน้นการบริการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การบริหารงานอย่างมีคุณภาพ และก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานสากลได้อย่างมีความสุขและยั่งยืนและทำให้เกิดเป็นประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา 2) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู 4) ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และ 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวจะทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน หน่วยงานทางการศึกษาที่จะนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 275 แห่ง ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี รวม 275 คน และครูวิชาการ จำนวน 275 คน และเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 322 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครูวิชาการ 161 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารสถานศึกษา	275	161
ครูวิชาการ	275	161
รวม	550	322

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 เพื่อแจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครูวิชาการ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นแต่ละโรงเรียนส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งคืนให้ผู้วิจัยที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 และผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยช่วงเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 43 ข้อ โดยแบบสอบถามได้รับการพัฒนาโดยใช้ความสอดคล้องของความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (IOC) มากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป จากการวิเคราะห์ข้อมูล มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .80-1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามจากผู้บริหารและครูวิชาการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 322			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม	4.33	.56	มาก	9
ผู้นำเชิงวิชาการ	4.34	.54	มาก	8
ผู้นำแบบเน้นการบริการ	4.24	.53	มาก	10
ผู้นำเชิงกลยุทธ์	4.48	.52	มาก	1
ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	4.36	.55	มาก	6
ผู้นำเชิงสร้างสรรค์	4.35	.50	มาก	7
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.44	.46	มาก	2
ผู้นำเชิงนวัตกรรม	4.42	.54	มาก	3
ผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัล	4.40	.48	มาก	4
ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive)	4.38	.52	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.37	.54	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$ S.D.=.54) เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ (มาก ($\bar{X}= 4.48$ S.D.=.52) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}= 4.44$ S.D.=.46) ผู้นำเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}= 4.42$ S.D.=.54) ผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}= 4.40$ S.D.=.48) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) ($\bar{X}= 4.38$ S.D.=.52) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ($\bar{X}= 4.36$ S.D.=.55) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X}= 4.35$ S.D.=.50) ผู้นำเชิงวิชาการ ($\bar{X}= 4.34$ S.D.=.54) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}= 4.33$ S.D.=.56) และผู้นำแบบเน้นการบริการ ($\bar{X}= 4.24$ S.D.=.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

ประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา	n = 322			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา	4.44	.54	มาก	3
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.48	.52	มาก	1
ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.38	.56	มาก	4
ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	4.36	.58	มาก	5
ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.46	.58	มาก	2
เฉลี่ยรวม	4.42	.48	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$ S.D.=.48) ซึ่งเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก สามอันดับแรก คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}=4.48$ S.D.=.52) รองลงมา คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.46$ S.D.=.58) และด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$ S.D.=.54) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ($\bar{X}=4.36$ S.D.=.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X
X_1	1.00										
X_2	.787*	1.00									
X_3	.764*	.812*	1.00								
X_4	.846*	.716*	.753*	1.00							
X_5	.782*	.765*	.757*	.732*	1.00						
X_6	.662*	.764*	.746*	.836*	.782*	1.00					
X_7	.786*	.816*	.753*	.757*	.764*	.753*	1.00				
X_8	.780*	.762*	.757*	.744*	.753*	.782*	.768*	1.00			
X_9	.676*	.766*	.753*	.677*	.765*	.757*	.762*	.842*	1.00		

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X
X_{10}	.749*	.775*	.667*	.757*	.772*	.748*	.736*	.876*	.816*	1.00	
X	.689*	.668*	.658*	.738*	.764*	.782*	.757*	.857*	.856*	.776*	1.00
Y											.762*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก ($r_{xy}=.762$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$ S.D.=.54) เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ (มาก ($\bar{X}=4.48$ S.D.=.52) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=4.44$ S.D.=.46) ผู้นำเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}=4.42$ S.D.=.54) ผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}=4.40$ S.D.=.48) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) ($\bar{X}=4.38$ S.D.=.52) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.36$ S.D.=.55) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.35$ S.D.=.50) ผู้นำเชิงวิชาการ ($\bar{X}=4.34$ S.D.=.54) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}=4.33$ S.D.=.56) และผู้นำแบบเน้นการบริการ ($\bar{X}=4.24$ S.D.=.53) ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$ S.D.=.48) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก สามอันดับแรก คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}=4.48$ S.D.=.52) รองลงมา คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.46$ S.D.=.58) และด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$ S.D.=.54) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ($\bar{X}=4.36$ S.D.=.58) ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.762$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 3 ด้านแรกที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านภาวะผู้นำเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้นำเชิงนวัตกรรม 4) ผู้นำเชิงดิจิทัล 5) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) 6) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 7) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 8) ผู้นำเชิงวิชาการ 9) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และ 10) ผู้นำแบบเน้นการบริการ ทั้งนี้อาจเป็นไปตามแนวคิดและหลักการสำคัญ ดังที่ ชัยยนต์ เพาพาน (2559, หน้า 1-9) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ในฐานะเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรภายใน มีบทบาทต่อการกำหนดทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จต้องมีความพร้อมใน

ด้านคุณลักษณะที่โดดเด่น กล่าวคือมีทักษะทางปัญญาสูง เป็นนักบริหารมืออาชีพ มีจิตเชิงสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดี และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์มีความคาดหวังสูงที่มุ่งสร้างความสำเร็จของงาน ตลอดจนพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องมีบทบาทที่สำคัญคือ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ควบคุมมาเป็นผู้หน้าที่วางแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากร มีความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการบริหารจัดการเชิงรุก ยึดหลักการมีส่วนร่วมปรับองค์กรให้เป็นองค์กรขนาดเล็กและมีโครงสร้างแนวราบ และเสริมสร้างการมีหุ้นส่วนทางการศึกษา ดังนั้นผู้นำองค์กรยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการแสวงหาความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี การปฏิบัติและประสบการณ์ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรีในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ได้รับการพัฒนาและอบรมให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะในการบริหารการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่อง จนทำให้สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีความเปราะบางและผันผวนได้อย่างดี ทำให้การจัดการศึกษาภายใต้การบริหารงานที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำอย่างหลากหลายนั้นประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นความสามารถในการกำหนดทิศทางขององค์กร มีการบริหารจัดการทรัพยากรตามแผนกลยุทธ์ สนับสนุนวัฒนธรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และกำกับติดตามและควบคุมองค์กรให้มีความสมดุล ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดใหม่ๆมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม สร้างแรงจูงใจและเจตคติที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน กระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานแสดงศักยภาพและความสามารถอย่างเต็มที่ ส่งเสริมการพัฒนางานและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี เลื่อมใสและศรัทธา ผู้นำเชิงนวัตกรรม สะท้อนถึงผู้นำที่มีแนวคิดและวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม นำไปปฏิบัติได้จนบรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรม เป็นผู้นำที่มีคุณภาพและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม มีกระบวนการและทักษะการคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม แสดงออกซึ่งคุณลักษณะบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม และส่งเสริมครูให้มีความสามารถด้านนวัตกรรม ผู้นำเชิงดิจิทัล สะท้อนจากทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหาร มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับบุคลากร นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร และประเมินผลและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงาน เสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานให้กับบุคลากร เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และแสวงหาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ เผยแพร่วิสัยทัศน์เพื่อสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกัน กระตุ้นให้ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ด้วยความเต็มใจจนบรรลุเป้าหมายขององค์กร มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงาน และประเมินวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนางานเชิงสร้างสรรค์อยู่เสมอ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะเน้นการที่ผู้นำวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ ส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร สร้างแรงบันดาลใจ สามารถโน้มน้าวให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นโดยเน้นที่ผลลัพธ์การปฏิบัติงาน และผู้นำเชิงวิชาการ จะให้ความสำคัญการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการการเรียนรู้ มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา และพึ่งพาตนเองในการพัฒนาวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่จำเป็นและส่งผลการดำเนินงาน

ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของชาลี เปี่ยมพลอยและภูมิพิพัฒน์ รักพรหมคง (2567) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา 4) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และ 5) ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในจังหวัดชลบุรี ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันสูง ดังนั้นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำและได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการทำงานและขีดความสามารถในการแข่งขันสูง รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต้นสังกัดที่มีนโยบาย จุดเน้นและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาให้ความสำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งในด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาโดยการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จัดระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานแบบมีอาชีพ วางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามเป้าหมาย และพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ รักการอ่าน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการพัฒนาตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามหลักสูตร ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู มุ่งส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าและมีส่วนร่วมในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เหมาะสม ครูได้รับการเลื่อนเงินเดือนสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ให้ความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ มอบหมายบุคลากรตรงตามความรู้ ความสามารถและความถนัด รวมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งให้สถานศึกษามีแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน มีระบบการพัฒนาการศึกษาที่ได้มาตรฐาน จัดทำแผนและกิจกรรมทางวิชาการที่ชัดเจน จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็ง ดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีที่ได้มาตรฐานเพื่อการเผยแพร่ต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฏฐกร ภาโนมัยและเพียงแข ภูผายาง (2564) ที่ได้ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.762$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี เป็นผู้บริหารยุคใหม่ที่ใช้ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนในด้านคุณภาพการศึกษาว่า มีการดำเนินงานจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานและบรรลุเป้าหมายจนเกิดประสิทธิผลสูงสุด ส่งผลให้การวิจัยครั้งนี้พบว่าภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า 3 ด้านแรกที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านภาวะผู้นำเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ในฐานะเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรภายในมีบทบาทต่อการกำหนดทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ ต้องมีความพร้อมในด้านคุณลักษณะที่โดดเด่น มีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา มีทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัล และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์มีความคาดหวังสูงที่มุ่งสร้างความสำเร็จของงาน ดังที่ ชัยนัต เพาพาน (2559, หน้า 1-2) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องมีบทบาทที่สำคัญคือ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ควบคุมมาเป็นผู้ที่วางแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากร มีความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการบริหารจัดการเชิงรุก ยึดหลักการมีส่วนร่วมปรับองค์กรให้เป็นองค์กรขนาดเล็ก และมีโครงสร้างแนวราบ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ดังนั้นผู้นำองค์กรยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการแสวงหาความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี การปฏิบัติและประสบการณ์ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิวนาล จิตโรจน์ และคณะ (2567) ที่ได้ศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีชา บุญจิตร (2566) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาวิช เขาวนเกษม และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาและพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญฤทัย ภูสารและคณะ (2562) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้นำแบบเน้นการบริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กร เช่น การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การฝึกฝนการคิดให้ยืดหยุ่น การสร้างแรงบันดาลใจ การสื่อสารที่เหมาะสม และเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองให้เป็นที่พึงประสงค์ขององค์กร สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น
2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้ภาวะผู้นำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น
3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมากนั้น สถานศึกษาและคณะครูผู้ปฏิบัติงานควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติ ตรวจสอบ

และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลโรงเรียนสูงสุด โดยใช้แนวคิดภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นส่วนสนับสนุนและส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำในมิติอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาจนเกิดเป็นประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
3. ควรมีการศึกษากระบวนการใช้ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ เกษรพรหม และภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2567). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท)*. 6(3); 351-367.
- ขวัญฤทัย ภู่อสารและคณะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*. 21(2): 51-59.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 12(1); 1-9.
- ชาลี เปี่ยมพลอย และภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท)*. 6(3); 114-127.
- ณธกร ภาโนมัย และเพียงแข ภูผายาง. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 11(2); 212-224.
- ปรเมศร์ กลินหอม และคณะ. (2564). องค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 31(8); 61-72.
- ปรีชา บุญจิต. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 3(2); 93-107.
- ปลายฟ้า แก้วพรหม. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. *วารสารวิชาการแสงอีสาน*. 21(2); 256-269.
- วรชัย วิภูอุปโคตร และคณะ. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*. 9(3); 14-27.
- วรปรัชญ์ หลวงไย และคณะ. (2564). องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 21(1); 182-195.

- วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์และคณะ. (2564). การพัฒนาการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 3(5); 53-63.
- ศิวนาถ จิตโรจน์ และคณะ. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์*. 9(2); 601-616.
- สุภาวิช เขาวนเกษม และคณะ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Georgia Hobbs. (2022). What Is 21st Century Leadership? Available <https://www.lepay.com/articles>.
- Jaap Scheerens. (2000). *Improving school effectiveness*. UNESCO: International Institute for Educational Planning.
- James Strock. (2024). *What Is 21st Century Leadership?* Available <https://servetolead.com/what-is-21st-century-leadership>
- Špela Javornik. et.al, (2023). Factors Contributing to School Effectiveness: A Systematic Literature Review. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*. (2023) 13; 2095-2111.